

leto ni bila delno odprta in je bilo zaradi izjemno lepega vremena v gorah zelo veliko obiskovalcev.

Zasilno oskrbovanje koč bi seveda s seboj prineslo tudi težave. V želji po dolinskem udobju so naše planinske kočice tudi po visokogorju opremljene s tekočo vodo in z izplakljivimi stranišči. Vodovodne napeljavne seveda v zimskem mrazu ne morejo delovati in kočice so zaradi tega slabše uporabne. Oskrbovanje s svežo hrano je pozimi večinoma nemogoče in tako bi bilo treba pozimi v zasilno odprtih kočah uporabljati le zaloge iz preteklega leta. Zaradi izplakljivih stranišč bi bilo treba

napraviti zunanja suha stranišča in zanje tudi skrbeti, ne pa da so spomladi vse naokrog koč posejani iztrebki in toaletni papir.

Pozimi je v gore lepo hoditi, očarljivo je turno smučati in se vzpenjati prek poledenelih sten. Tega se zaveda vse več planincev. S smotrnimi odločitvami in majhnimi investicijami je mogoče doseči, da bi najbolj obiskane kočice v visokogorju pozimi ob času večdnevni praznikov zasilno oskrbovali, s čimer bi rešili kar nekaj težav. Za takšne odločitve je potrebno nekaj dobre volje in preseganje miselnosti, da se pač ne splača nič narediti.

CHRIS BONINGTON — ZVEZDA 14. FESTIVALA V BANFFU

PUSTOLOVŠČINE V GORAH SMRTI

NUŠA PODOBNIK

Štirinajsti festival gorniške kinematografije je bil lani od 3. do 5. novembra. Dogodek, ki mu vsi priznavajo primat najpomembnejše kulturne prireditve v Banffu, je nestrno pričakovalo na tisoče obiskovalcev in gledalcev. Iz kratkega enodnevnega predvajanja plezalnih filmov pred 14. leti se je banffski festival prelevil v priznano in cenjeno kulturno — družabno prireditev, ki traja tri dni od jutra do večera.

Lani je bila nestrpnost še večja, saj se je številnim spremljajočim prireditvam — od seminarjev »Ali še lahko govorimo o avanturi«, »Prihodnost plezalnega športa«, »Neokrnjena narava in turizem« do posebne predstavitve francoske filmske produkcije, razstav, sejmov — pridružila še slavnost v čast legende angleškega alpinizma Chrisa Boningtona, ki je bil slavnostni govornik otvoritvenega večera.

PLEZANJE NA ANAPURNO

Chris Bonington je svojo alpinistično kariero začel leta 1958, ko je kot prvi Anglež preplezal jugozahodni stebel Druja, tri leta kasneje pa še osrednji stebel Freneya v južni steni Mont Blanca. Tedaj je ta vzpon spadal med najtežje probleme Alp, še danes pa ga uvrščajo med velike klasične vzpone na Mont Blanc. Omenimo še to, da je leta 1962 ponovno kot prvi Anglež premagal severno steno Eigerja.

Seveda pa to ni bilo vse. Vzponi so si sledili, vabile so ga različne odprave. Tako se je leta 1960 pridružil angleško-indijski odpravi na Anapurno II, šest let pozneje pa se je skupaj z Eskimi podal v pravo pustolovščino, ko se je odpravil na lov na karibuje.

Tudi njegova novinarsko fotografska ka-

riera je zelo pomembna in prav nič manjša od alpinistične. Tako je svoj vrhunec dosegel leta 1968, ko je spremljal vojaško odpravo pod vodstvom Johna Blashforda-Snella, ki se je odločila opraviti prvi spust po Nilu. Zdi se, da je bila to Chrisova najbolj vznemirljiva in najnevarnejša pustolovščina in ob koncu te mislje se je odločil, da se bo vrnil k plezanju, ki mu je bilo pri srcu in ga je edinega razumel. Ob koncu tega leta je že pričel načrtovati odpravo v južno steno Anapurne. Do tedaj še nobena himalajska stena ni bila premagana. Pazljiva izbira članov in pravilno načrtovanje odprave je bilo nagrajeno, ko sta se Dougal Huston in Don Whillans 27. maja 1970 uspešno povzpela na vrh.

Po vzponu na Anapurno, »zadnji velik problem«, je bilo popolnoma jasno, da se bodo pričele priprave na osvojitve jugozahodne stene Everesta. Leta 1972 je bil Bonington na čelu angleške odprave. Divji vetrovi in izreden mraz so mu preprečili zmago. Vendar se mu je jeseni 1975 ponovno ponudila priložnost in člani Boningtonove odprave so se povzpeli na vrh.

Sledile so še druge odprave. Tako sta se dve leti kasneje z Dougom Scottom kot prva povzpela na Orge v pogorju Karakorum. Pomembnejši od tega vzpona je bil prav gotovo sestop. Govorimo lahko o junaškem šestdnevem prebivanju skozi snežni metež. Že takoj po pričetku sestopanja si je Doug Scott zlomil obe nogi, tako da ga je Chris vso pot vlekel. Da bi bila nesreča še večja, je tudi sam padel in si zlomil rebro — in še preden sta prispela v bazni tabor, jima je zmanjkalo hrane. Ko pa sta končno dosegla bazno taborišče, vse izčrpana in sestradana, sta lahko samo še ugotovila, da so njuni tovariši izgubili vsakršno upanje na njuno vrnitev in so zato tabor zapustili.

Leta 1978 je bil Bonington na čelu majhne odprave, ki je nameravala osvojiti še nepreplezan zahodni gorski greben v K2, drugi najvišji gori sveta. Vendar se je vse skupaj končalo zelo tragično, saj je snežni plaz pogoltnil enega od članov odprave, Nicka Escourta.

NAPOSLED NA EVERESTU

Naslednji dve leti je Bonington posvetil raziskavam in pisanju knjige »Quest For Adventure« (Kaj sploh je pustolovščina), ki je takoj po izidu postala bestseller; na bestsellerski top listi Sunday Timesa je knjiga vodila več kot deset tednov.

Leta 1980 so bili Bonington, dr. Michael Ward in Alan Rouse med prvimi Evropejci, ki so obiskali Kitajsko, ko je kitajska vlada ponovno izdajala dovoljenja tucem za vzpon na nekatere od svojih gora. Seznanili so se z zahtevnostjo in pastmi gore Kongur, ki je do tedaj še nihče ni preplezal; ponovno so se vrnili naslednje leto in osvojili vrh. O tem vzponu je Bonington napisal knjigo »Kongur, China's Elusive Summit« (Kongur, izživajoča gora).

AVTO CESTA SKOZI VIPAVSKO DOLINO

POVSOD ŽELEZO IN BETON

NADA KOSTANJEVIC

Nekajkrat sem s svojima rejencema pregledala, pretuhtala in premlela vse članke, ki so obravnavali gradnjo avtomobilske ceste skozi Vipavsko dolino. Preklinjali smo vsak po svoje in končno sem se nedeljskega popoldneva odpravila z malim Robertom na Plaz. Gledala sva s tega skromnega vršaca, ki se pne nad Vipavo, in se pomenkovala.

Tiste nesrečne Rebrnice (od tod jih ni videti), kjer vozila prevračajo kozolce, bi bilo res treba nekoliko urediti — pa bi bilo ozko grlo odpravljeno.

Kaj pa Razdrto? Pred leti je tam burja odkrila hleve in nič koliko živali je dobesedno zmrznilo, veter je podrl TV stolp na Nanos in cerkven stolp v vasi...

Doli po naši dolini promet sploh ni usodno gost in če bi bile Rebrnice rešene, bi bil tekoč. Le Podnanos potrebuje obvoz.

KMEČKI TURIZEM

Tam na Kampanonah (Izercah) sta lepa borova gozdčička, ki varujeta cesto pred hudimi sunki burje. Edino tam vozila ne plešejo pozimi.

Izerce so močvirne; na njih — to ni nobena vojaška skrivnost, saj je lepo videti

Leta 1982 je skupina treh alpinistov (Peter Boardman, Joe Tasker, Dick Renshaw) s Chrisom na čelu skušala osvojiti že dolgo nepreplezan severovzhodni greben Everest, in sicer brez kisika. Alpinist Renshaw, Boningtonov soplezalec, je doživel lažjo srčno kap, zato je Bonington napredoval počasneje kot Boardman ali Tasker. Svetoval jima je, da se povzpeta na vrh brez njega. Vendar je prišlo do tragedije, v kateri sta oba umrla. Odpravo so prekinili.

Naslednja leta so bila za Boningtona zelo aktivna in uspešna: kot prvi se je povzpel na Shivling v indijskem delu Himalaje, organiziral in sodeloval je v izredno atraktivni in uspešni ameriški odpravi na najvišji vrh Antarktike, Mount Vinson, leta 1985 pa je Bonington uresničil svoj življenjski cilj, ko je skupaj z norveško odpravo osvojil najvišji vrh sveta.

Kadar ne pleza, živi Bonington v pokrajini Cumbria v Angliji. Tu tudi piše. Pohvali se lahko z 11 knjigami in ena od njegovih zadnjih knjig, »The Everest Years« (Leta Everesta), je služila kot scenarij za TV film, ki je prejel številne nagrade.

s ceste — ima vojska strelišče. Streljajo proti Klajnikom, gmajni pod skalovjem Gradiške, Podraške in Šembiške Ture. Zato v Klajnike hodimo po drva, steljo in gobe le ob nedeljah in državnih praznikih, ko je vojska prosta. Večkrat so izstrelki povzročili tudi manjše požare, vendar moramo priznati, da je tudi pogasil, kdor je vžgal. Onkraj Izerc pelje cesta proti Podragi — ob njej pa je starodavna cerkva sv. Urbana, ki jo je baje posvetil sam sv. Ciril na poti v Rim. Ali bo tudi njo vzela avto cesta — skupaj z oltarno mizo iz mlinskega kamna?

Za cesto se prostira Veterno polje, pašnik KK Vipava. Kdo bo ustavil Burjo, tisto z veliko začetnico in veliko močjo?

Naslednjo nedeljo sem nameravala iti kupit kravo na Vitovlje pri Šempasu. Z možakarjem sem se dogovorila, naj me počaka pri popoldanskem avtobusu — ki ga pa ni bilo. In tako je možakar pač kravo prodal drugemu. Lepo domačijo ima na Vitovljah tik ob glavni cesti — in je moral del živine odprodati zaradi avtomobilske ceste. Tako mi je pravil, ko sem s celo uro zamude prištopala do njega.

Ko sem že tam, grem do sv. Pavla na Vitovljah, cerkvice na griču pod Vitovsko Goro, ki sem jo pred časom v PV že predstavila. Danes so vse poti, vse steze do vseh hiš asfaltirane. Po njih se spreha-